

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה
המחלקה לפוליטיקה וממשל
תשפ"ד

מבוא לפוליטיקה השוואתית

138-1-291

סמסטר א' 4 נ"ז

מרצה: פרופ' גל אריאלי galariel@bgu.ac.il

שעות קבלה של המרצה: יום ד' 1230-1330/על פי תיאום מראש (חדר 670).

עוזר הוראה: ירדן קלר kellery@post.bgu.ac.il

מטרת הקורס היא להבין תופעות פוליטיות תוך שימוש במתודה השוואתית – אחד מכלי המחקר המרכזיים במדע המדינה. הקורס יתמקד בהשוואת משטרים ומוסדות במדינות שונות וידון בשאלת ההשפעה של המוסדות פוליטיים על עיצוב המציאות הפוליטית. הקורס יספק בסיס תיאורטי וידע אמפירי להבנת תופעות מרכזיות בפוליטיקה תוך התמקדות בהסדרים מוסדיים ובאופן בו הם באים לידי ביטוי במדינות שונות.

דרישות הקורס:

- נוכחות והשתתפות פעילה בשיעורים.
- קריאת חומרי הקריאה לפני כל שיעור על פי רשימת הקריאה. **ההרצאות מבוססות על ההנחה שחומרי הקריאה הרלוונטיים נקראו לפני השיעור.** כמו כן, קיימת חפיפה חלקית בלבד בין ההרצאות לבין חומרי הקריאה הנדרשים לבחינה.
- בנוסף לחומרי הקריאה המפורטים בסילבוס יועלו לאתר הקורס במהלך הסמסטר הפניות שונות לידיעות חדשותיות/קטעי קריאה קצרים נוספים. יש לעקוב אחר אתר הקורס ולעין בקטעים הללו מעת לעת.
- בחינה מסכמת (61% מציון הקורס).
- בוחן מגן במהלך הסמסטר (30% מציון הקורס). הבוחן הינו **בוחן מגן**, דהיינו, ציון הבוחן ייכלל בציון הסופי **רק אם** הציון של הבוחן יהיה גבוה מהציון של בחינת הסיכום. **ביצוע בוחן המגן הוא תנאי זכאות לציון בקורס.** מועד הבוחן יתפרסם לאחר תחילת שנת הלימודים.
- תרגילים קצרים (9% מציון הקורס). במהלך הקורס יש להגיש **שלושה** תרגילים קצרים **מתוך חמישה** תרגילים (3*3). מועדי התרגילים יתפרסמו לאחר תחילת שנת הלימודים. **לא ניתן להגיש את התרגילים באיחור.**
- נקודות בונוס. במהלך השיעורים יוצגו לכיתה שאלות על בסיס דיוני השיעורים אשר יאפשרו לזכות בניקוד נוסף.

חומרי הקריאה השוטפת

הספר המרכזי של הקורס הינו:

הייג, רוד והרופ מרטין. (2011). *פוליטיקה השוואתית*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. להלן, "הייג והרופ".

בנוסף, יהיה עליכם לקרוא את הפרק הזה:

Simon Hix, 2014. The EU as a New Political System, In D. Caramani, (Ed.) *Comparative Politics*, Oxford: Oxford University Press. Chapter 23.

כמו כן, יש לקרוא על המדינות שילמדו מתוך הספר:

סמואלס, ד. 2020. מקרי בוחן בפוליטיקה השוואתית. רעננה, האוניברסיטה הפתוחה.

חומרי הקריאה עומדים לרשותכם בספריית השמורים.

הבחינה המסכמת (61% מציון הקורס)

הבחינה המסכמת תכלול את **כל חומר ההרצאות** ואת **כל חומרי הקריאה**. כמו כן, הבחינה תכלול גם התייחסות למדינות הנכללות בבוחן המגן. בחינה לדוגמא ניתן למצוא באתר הקורס. מרכיבי הבחינה המסכמת הם:

- הסבר מושגים (2/4 ; 20 נקודות): כל יחידת לימוד במהלך הקורס מלווה במספר מושגים (המושגים יופיעו באתר הקורס כחלק מכל יחידת לימוד). בבחינה תתבקשו להסביר בקצרה מושגים אלו.
- שאלות קצרות (2/4 ; 30 נקודות): בבחינה תתבקשו לענות על מספר שאלות. השאלות הללו יתבססו על השאלות המלוות את יחידת הלימוד (השאלות יופיעו באתר הקורס כחלק מכל יחידת לימוד).
- ניתוח טקסט/נתונים (1/1 ; 50 נקודות): המרכיב המרכזי של הבחינה יכלול ניתוח של אירועים פוליטיים/נתונים אשר יפורטו בבחינה. יהיה עליכם לעשות שימוש בידע ובכלים שנרכשו בקורס על מנת לענות על מספר שאלות לצורך ניתוח האירועים/הנתונים הללו. חלק זה מבוסס בעיקרו על הבנה מעמיקה של הדיונים בשיעורים **ויכולת להציג ניתוח השוואתי של הסוגיה לאור הדיונים בשיעורים ולאור כלל חומר הקריאה בקורס**.

בוחן מגן בנושא המדינות הנלמדות בקורס (30% מציון הקורס)

מרכיב משמעותי בקורס מתבסס על לימוד **עצמאי ומעמיק** של המדינות הבאות: ארצות הברית, בריטניה, רוסיה, סין, צרפת, גרמניה, ניגריה והודו. בתחילת הסמסטר יתקיים בוחן על מדינות אלו שיורכב משאלות רב ברירה וכן שאלות נכון/לא נכון. הבוחן הינו **בוחן מגן**, כלומר, הציון ניכלל בחישוב הציון הסופי של הקורס **רק אם** הציון בבוחן המגן יהיה גבוה מהציון בבחינת הסיכום. **ביצוע בוחן המגן הוא תנאי זכאות לציון בקורס**.

שימו לב, הציון הסופי בבוחן המגן הוא דיפרנציאלי על מנת לעודד ולתגמל הצטיינות. דהיינו, ציון 84 ומעלה מזכה בציון בוחן סופי של 100. ציון הנמוך מ 84 לא מזכה בבונוס.

הלימוד על המדינות (מלבד ארצות הברית) יתבסס על הספר :
סמואלס, ד. 2020. מקרי בוחן בפוליטיקה השוואתית. רעננה, האוניברסיטה הפתוחה.

הלימוד על ארצות הברית יתבסס על הפרק מתוך הספר

Bingham Powell Jr., Russell J. Dalton and Kaare Strom, 2015. *Comparative politics today: A world view*. Boston: Pearson. (11th Edition).

הספרים זמינים באתר הספרייה בגרסה מקוונת/מודפסת.

תרגילים (3*3 9% מציון הקורס)

במהלך הקורס תתבקשו להגיש שלושה תרגילים (**בלבד**) מתוך חמישה תרגילים על פי הפירוט בסילבוס. מטרת התרגילים היא ליצור הכנה ללמידה בשיעורים עצמם וכן הכנה לבחינה. שימו לב, **לא ניתן להגיש את התרגילים באיחור**. (הגשה באיחור אפשרית רק בנסיבות של מניעה חמורה (לידה, מילואים, אישור מחלה וכו') כמוגדר בנהלי האוניברסיטה ובאישור). **כמו כן, האחריות על ההגשה דרך המערכת חלה על הסטודנט**. ניתן לפנות לתמיכת המודל על מנת לקבל סיוע טכני. **לא יתקבלו תרגילים באמצעות דואר אלקטרוני**. הגשת תרגילים שלא בהתאם להנחיות תמנע את בדיקתם. הציון הניתן על התרגילים הינו עובר/לא עובר בלבד. את התרגילים יש להגיש בהתאם **לכללי האתיקה האקדמית המפורטים במזכירות האקדמית**. כלומר, התרגילים, על כל חלקיהם, אמורים להיות תרגילים מקוריים.

תכנית המפגשים*

נושאי הדיון וחומר הקריאה	תאריך	מפגש	
מפגש פתיחה והיכרות עם הקורס השיטה ההשוואתית וגישה מוסדית לניתוח פוליטי הייג והרופ פרק 5.	16/10	1	מבוא
	18/10	2	
	23/10	3	
	25/10	4	
מדינה ומדינתיות – גישה תפקודית הייג והרופ פרקים 1, 2.	30/10	5	השוואת מדינות ומשטרים
	1/11	6	
משטרים לא דמוקרטים ומשטרים דמוקרטים – גישה תפקודית הייג והרופ פרקים 3, 4.	6/11	7	
	8/11	8	
חוקות ובקרה שיפוטית הייג והרופ פרק 13.	13/11	9	
	15/11	10	
	20/11	11	
ממשל מרובה רמות והאיחוד האירופי הייג והרופ פרק 14. Caramani, ch 23.	22/11	12	
	27/11	13	
רשויות השלטון - הרשות המחוקקת, המבצעת והסדרת היחסים ביניהם במשטרים שונים הייג והרופ פרקים 15, 16.	29/11	14	מוסדות
	4/12	15	
	6/12	16	
המערכת האלקטוראלית ו"הנדסה" אלקטוראלית הייג והרופ פרק 10.	11/12	17	
	13/12	18	
	18/12	19	
	20/12	20	
על הרלוונטיות של הסדרים מוסדיים ותרבות פוליטית הייג והרופ פרק 6.	25/12	21	
	27/12	22	
2023 - משבר הדמוקרטיה הליבראלית ומה ניתן ללמוד מפוליטיקה השוואתית.	1/1	23	מוסדות ומגבלותיהם
	3/1	24	
המשבר בישראל – אימוץ הסדרים מוסדיים וגבולתיו - סיכום הקורס.	8/1	25	
	10/1	26	

*תוכנית הקורס נתונה לשינויים בהתאם לשיבוץ הסופי של הרצאות חיצוניות במהלך הקורס.